

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘

๑. ดังได้สดับมา ท่านพระติสสะเถระนั้นเป็นพระโอรสของพระปิตุจฉาของพระผู้มีพระภาคเจ้า บวชในกาลเป็นคณแก่ บริโภคลามสัฏการะอันเกิดขึ้นแล้วในพระพุทธานุสาสนา มีร่างกายอ้วนพี มีจีวรอัดทับเรียบร้อย โดยมากนั่งอยู่ที่โรงฉันท่ามกลางวิหาร ฯ พระอาคันตุกะทั้งหลาย มาเพื่อต้องการจะเฝ้าพระตถาคตเจ้า ไปสู่สำนักของท่าน ด้วยความสำคัญว่า พระรูปนี้ จักเป็นพระเถระผู้ใหญ่ ถามโดยเอื้อเพื่อถึงข้อวัตรปฏิบัติ ถามโดยเอื้อเพื่อถึงกิจที่ควรทำมีการนวดเท้าเป็นต้น ฯ ท่านก็นิ่งเสีย ฯ ลำดับนั้น พระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งถามท่านว่า ท่านมีพรระชาเท่าไร ? เมื่อท่านตอบว่า ยังไม่มีพรระชา ข้าพเจ้าบวชแล้วในกาลเป็นคณแก่ จึงกล่าวว่า ท่านขรัวตาผู้มีอายุ ผู้ฝึกได้ยาก ท่านไม่รู้จักประมาณตน ท่านเห็นพระเถระผู้ใหญ่มีประมาณเท่านั้นแล้ว ก็ไม่ทำข้อวัตรปฏิบัติแม้เพียงสามิจิกรรม เมื่อข้อวัตรปฏิบัติอันพระเถระทั้งหลายถามอยู่ ท่านก็นิ่งเสีย แม้เพียงความรังเกียจ ก็ไม่มีแก่ท่าน ดังนี้แล้ว จึงตีดนิ้วมืออันเป็นเหตุให้รู้ตัว ฯ ท่านยังขัตติยมานะให้เกิดแล้ว ถามว่า พวกท่านมาสู่สำนักของใคร เมื่อพระอาคันตุกะเหล่านั้นตอบว่า มาสู่สำนักพระบรมศาสดา จึงกล่าวว่า ก็พวกท่านกำหนดข้าพเจ้าว่า นี้ใคร ข้าพเจ้าจักตัดมูลรากของพวกท่านเสียให้ได้ ดังนี้แล้ว ร้องไห้เป็นทุกข์ เสียใจ ใต้ไปสู่นักพระบรมศาสดาแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดาตรัสถามเธอว่า ติสสะ เป็นอะไรหรือ เธอจึงเป็นทุกข์ เสียใจ มีน้ำตาอาบหน้า ร้องไห้มาแล้ว ฯ ฝ่ายพระเหล่านั้นคิดว่า ภิกษุรูปนั้น พึ่งไปทำเรื่องที่มีหมองอะไร ๆ ดังนี้แล้ว จึงไปกับพระติสสะนั้นทีเดียว ถวายบังคมพระบรมศาสดาแล้วได้นั่งที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ

๒. ครั้งนั้น ลิงตัวหนึ่งเห็นช้างเชือกนั้นผลูดลูกผลูดหนึ่งแล้ว กระทำอภิสมา-
จาริกวัตรแก่พระตถาคตเจ้าอยู่ คิดว่า แม้เราก็จักกระทำอะไร ๆ ถวายบ้าง เที้ยวไปอยู่
วันหนึ่ง เห็นรวงผึ้งที่กิ่งไม้หาตัวแก้มได้ หักกิ่งไม้แล้ว นำรวงผึ้งพร้อมทั้งกิ่งไม้ นั้นแหละ
ไปสู่สำนักพระบรมศาสดา เต็ดใบตอง วาง (รวงผึ้ง) ลงบนใบตองนั้น ได้ถวายแล้ว ฯ
พระบรมศาสดาทรงรับแล้ว ฯ ลิงคอยดูอยู่ด้วยคิดว่า พระบรมศาสดาจักทรงกระทำ
การบริโภคน้ำหรือไม่หนอแล เห็นพระบรมศาสดาทรงรับแล้วประทับนั่ง (นิ่ง) แล้ว
คิดว่า อะไรหนอแล จึงจับปลายกิ่งไม้พลิกพิจารณาดูอยู่ ก็เห็นตัวอ่อนแล้ว จึงค่อย ๆ
นำตัวอ่อนเหล่านั้นออกแล้ว ได้ถวายอีกครั้ง ฯ พระบรมศาสดาได้ทรงกระทำการเสวย
แล้ว ฯ ลิงนั้นมีใจยินดีแล้ว ได้จับกิ่งไม้ นั้น ๆ ยืนพ้อนรำอยู่ ฯ ครั้งนั้น กิ่งไม้ที่ลิงนั้น
จับอยู่แล้วก็ดี กิ่งไม้ที่ลิงนั้นเหยียบแล้วก็ดี หักลงแล้ว ฯ ลิงนั้น ตกลงที่ปลายตออัน
หนึ่ง มีตัวอันปลายตอเสียบแทงแล้ว มีจิตเลื่อมใสในนั้นแหละ ทำกาลละแล้ว บังเกิดใน
วิมานทองสูง ๓๐ โยชน์ ในภพดาวดึงส์ ได้มีนางฟ้า ๑,๐๐๐ เป็นบริวาร ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. โส กิรายสุมา ภควโต ปิตุจฉาปุตโต महल्लगाले पपुषितो पुरुषा-
 सने उपपन्नं लामसगुकारं परिगुणखनโต गुल्लसरीरो आगोष्ठितपजागोष्ठितेहि जीवरेहि
 येगुयेयेन विहारमชमे उप्पुจानสาलयं นิสีหติ ๑ ตถาคตสฺส ทสฺสนตฺถาย อาคตา
 อาคนตุกา ภิกขุ เอโส มหาเถโร ภวิสฺสตีติ สญญาย ตสฺส สนฺติกํ คนฺตวา วตฺตํ
 อาปฺจฉนฺติ ปาทสมฺพาทนาทีนึ อาปฺจฉนฺติ ๑ โส ตฺถุเหี โหติ ๑ อถ นํ เอโก ทหร-
 ภิกขุ กติวสฺสา ตฺมเหติ ปฺจฉิตฺวา วสฺสํ นตฺถิ महल्लगाले पपुषिता मयन्ति वृत्ते
 อาวุโส พุพฺพินฺตี महล्लก อตฺตโน ปมาณํ น ชานาสิ เอตฺตเก महल्लกตฺเถเร ทิสฺวา
 สามึจิมตฺตํปี น กโรสิ วตฺเต อาปฺจฉนฺติมาเน ตฺถุเหี โหสิ กุกฺกจฺจมตฺตํปี เต นตฺถีติ
 อจฺฉรํ ปหริ ๑ โส ขตฺติยมาณํ ชเนตฺวา ตฺมเห กสฺส สนฺติกํ อาคตาติ ปฺจฉิตฺวา
 สตฺถุ สนฺติกนฺติ วृत्เต มํ ปน โก เอโสติ สลลฺกเชถ มฺลเมว โว จินฺทิสฺสามีติ วตฺวา
 รุทฺโต พุกฺขี พุम्मโน สตฺถุ สนฺติกํ อคมาสิ ๑ อถ นํ สตฺถา กิณฺहु ตฺวํ ติสฺส
 พุกฺขี พุम्मโน อสฺสุมุโข รุทฺมาโน อาคโตสิตี ปฺจฉิ ๑ เตปิ ภิกขุ เอส คนฺตวา กิณฺจิ
 อาลูสิกํ กรเยยาติ จินฺเตตฺวา เตเนว สทฺธี คนฺตวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนตํ
 นิสีหึสุ ๑ (ธมฺมปทฺฏจกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๓๕ - ๓๖)

๒. อเถโก มกฺกโฆ ตํ หตฺถึ อฺภูจาย สฺมฺภูจาย ตถาคตสฺส อภิสมาจาริกํ
 กโรนฺตํ ทิสฺวา อหํปี กิณฺจิเทว กริสฺสามีติ วิจฺรนฺโต เอกทิวสํ นิम्मกฺขิกํ ทณฺฑกม-
 รุปฺภูลํ ทิสฺวา ทณฺฑกํ ภยฺชิตฺวา ทณฺฑกเกเนว สทฺธี มรุปฺภูลํ สตฺถุ สนฺติกํ หริตฺวา
 กทฺลปตฺตํ จินฺทิตฺวา ตตฺถ จเปตฺวา อทาสิ ๑ สตฺถา คนฺหิ ๑ มกฺกโฆ กริสฺสตี หุ
 โข ปริโภคํ น กริสฺสตีติ โอลิเกนฺโต คเหตุวา นิสินฺนํ ทิสฺวา กึ หุ โขติ จินฺเตตฺวา
 ทณฺฑโกฏฺฐี คเหตุวา ปริวตฺเตตฺวา อุปฺชาเรนฺโต อณฺฑกานิ ทิสฺวา ตานิ สณฺธิกํ อปเนตฺ

วา ปุณ อทาลี ฯ สตุถา ปริโภคมกาลิ ฯ โส ตุฏจมานโส ตํ ตํ สาขํ คเหตุวา นจจนโต
อฏฐาลิ ฯ อถสฺส คหิตสาขาปิ อุกกนตสาขาปิ ภิชฺชิ ฯ โส เอกสฺมี ชาณุมตถเก
ปติตฺวา นิพพิทฺชคตโต ปสนฺเนเนว จิตฺเตน กาลํ กตฺวา ตาวตีสภวเน ตีสโยชนิก
กนกวินาเน นิพพตฺติ อจฺจราสหสฺสปริวาริ อโหสิ ฯ (ธมฺมปทฎกถายปจฺจโม ภาโค/
หน้า ๔๕)